

'Niet kinderachtig doen tegen kinderen'

Edwin Rutten (1943) is programmamaker, televisiepresentator, zanger en acteur. Hij is al generaties bij kinderen beter bekend als Ome Willem. Nu speelt hij bijna dagelijks in het televisieprogramma Klokhuis. Met het Rotterdams Jongenskoor maakte hij voor War Child Het Wind-Zing-Ding.

Door Frans Bosman

Groningen

„Op doorreis geboren. Mijn ouders waren de barre oorlogstijden in de randstad ontvlucht. We waren in 1945 weer in Bussum terug en toen ik negen was, verhuisden we naar Amsterdam-Zuid.”

Mijn vader, Gerard Rutten, was filmer, schrijver en hij schilderde. Hij zat in de Kurt Weil- en Strawinsky-hoek. Mijn moeder was moeder. Noem dat maar gewoon, met twee kinderen en een man met een artiestenberoep. Zij vertegenwoordigde de jazzkant. Thuis klonk veel Stan Kenton en Oscar Peterson. In dat tweestromenland ben ik opgegroeid. Een ruimdenkend milieu, ja.”

Sterren Stralen Overal

Eén van zijn films. Ik mocht er als tienjarige jongen in meespelen. Ik had vrij van school en zat anderhalve maand in de Duivenrecht Studio? Kreeg je een bakje met drie vakjes, waarin een biefstukje, piepers en sperziebonen zaten. Vond ik fantastisch. Ik kende alle rollen. Pronne Hosang was mijn moeder. Johan Kaart speelde de taxichauffeur en ik was hun zootje. We zouden naar Australië emigreren. In de studio was de reling van een schip nagebouwd. Daar stonden we dan huilend te wuiven. Ik denk dat hij dertig weken in Tuschinski heeft gedraaid en daarna nog eens negentien in Roxy. Elke woensdagmiddag ging ik naar Tuschinski. Zei de portier in zijn blauwe jas met tressen: 'Daar hebben we Edwin weer' Ik ging niet eens om mezelf te zien.

Ik vond het gewoon fantastisch dat ik in dat mooie theater voor niks naar binnen mocht en in de pauze een ijsje kreeg.

Vossius

Meneer Waleson gaf oude talen, Douwe de Boer geschiedenis. Mensen die je de liefde voor die vakken bijbrachten. Ik zat bij Rogier van Otterloo in de klas. We vonden elkaar in de muziek. Rogier piano, ik slagwerk en René Holdert bas. Later stapte ik over op zingen. Ons bandje heette de Goldboast Combo, een vondst van mijn moeder. Rogier woonde aan de gudkust en het klonk lekker Amerikaans. We traden drie keer per week op, speelden op de Hollandic Amerika Lijn en maakten onze eerste grammofoonplaatje. Swingin? Swayers. Daarna volgde a' snel een lp: Taking a chance on Edwin. Mijn vader kende Paul Kuf. Die heeft er een heel mooie koesfoto voorgemaakt. Daarna

ging ik de popkant uit. Iemand had iets op Radio Luxemburg gehoord van ene Burt Bacharach, een toen volstrekt onbekende componist. Twentyfour hours from Tulsa, werd Het spijt me dat mij dat nou moest gebeuren. Het belandde op de hitparade. Daarna kwam And there is always something there to remind me, Want ik moet altijd weer opnieuw aan je denken. Zelfde verhaal. Twintig jaar later kwamen Rogier en ik weer samen bij het Metropole Orkest. Rogier als chef-dirigent, ik als producer.

Psychologie

Aan de Universiteit van Amster-

dam ja. Het kwam voort uit die Socrates- en Plato-hoek waarin ik op het Vossius zat. Het lekker lang zeveren over dingen en motieven. Dan kom je al gauw bij psychologie uit. Ik ben overigens blijven steken in mijn doctoraalscriptie.

War Child

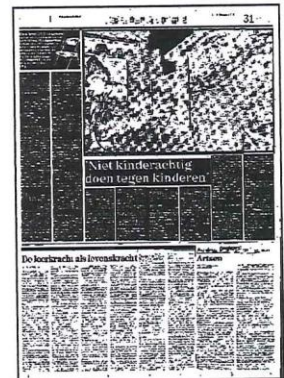
Elke week komen wel vijf goede doelen voorbij. Dit was een leuk plan. Het Wind-Zing-Ding is een vertelling over een jongen die de wind als vriendje heeft. De wind is verdrietig dat hij wel kan blazen, gieren en brullen, maar niet kan zingen. Daarop stelt dat jongetje voor een orgel te maken, opdat de wind door de pijpen kan zingen. De wind gelukkig en die jongen blij. Zo dus.

Zomaar een Zomeravond

Een televisieprogramma bij de Vara. Heerlijk! Zingen, spelletjes doen en interviewen. Ik kon er alles in kwijt. Had je in één uitzending bijvoorbeeld Anne Vondeling en Ramses Shaffy. Ik deed het naast mijn studie. Leo Spigt, nu bekend advocaat, zat bij mij in het dispuut. Hij was een soort duvelstoejager, die ik bij de voorbereidingen overal mee naartoe nam. Je moet een makker naast je hebben op wie je voor de volle honderd procent kunt vertrouwen. Dat was Leo. Door dat presenteren en zingen kwam ik ook bij Kinderen voor Kinderen terecht.

De Film van Ome Willem

In 1974 belde Aart Staartjes. Het begon als een experiment en duurde van schrik zestien jaar: 220 afleveringen. De laatste twee jaar werden ze in de vakantie opnieuw uitgezonden en ze staan nog steeds in de topvijf van populairste kinderprogramma's. Meneer Rutten, krijgt u daar dan geld voor? Nee, maar ik vind het wel enig! De uitzendingen hadden vlees op de botten, ze gingen ergens over. We maakten het voor kinderen tussen de vier en zes jaar. Die verschillen niet zo veel van hun leeftijdgenootjes van nu. Het draait nog steeds om amandelen knippen, voor het eerst naar school gaan, naar bed moeten en

dromen. Kinderen van twaalf zijn nu wel anders dan toen. In 2003 kijkt men nog steeds raar op van Een Broodje Poep, zoals ook de vrijheid in het programma nog altijd bijzonder is. Dat kinderen Ome Willem, ik heb een splinter onder mijn duim zeggen, terwijl ik net met een liedje van Harry Bannink bezig ben. En dan is er nog een factor: Aart Staartjes, de nestor van de Nederlandse jeugdtelevisie, wist iedereen zijn plek en rol te geven. Er was nooit bonje. Sleutelwoord was: niet kinder-

achtig doen tegen kinderen. Het enige verschil tussen ouders en kinderen is dat ouders meer vlieguren hebben. Maar daarmee is dan ook alles gezegd. Zo ben ik ook met mijn eigen twee dochters omgegaan. Ze zijn nu 34 en 31 en ik heb ze nog niet horen mopperen. De één is producer bij de televisie, de ander is psycholoog. Twee jaar geleden werd ik door Wipneus en Pim uitgenodigd voor hun retroprogramma op Parkpop. Daar stond Ome Willem voor zijn oude doelgroep. Tachtigduizend man die langzaam stil werden. Ik zei: 'Rakkers wat zijn jullie groot geworden!? En: 'Rakkers steken jullie je vuistjes maar eens uit. En daar gingen ze. Het was ontroerend. Nu ga ik vaker met Wipneus en Pim op stap. Sta ik om half twee in de nacht in de Powerzone,

de grootste discotheek van Amsterdam. Komt er een jongen met een grote snor op me af, geeft me een zoen en zegt: 'Ome Willem, hartelijk dank voor mijn fijne jeugd.'

Harry Bannink

De grote meester. Ik heb in Ome Willem zeker 220 liedjes en bij Klokhuis wel tweehonderd liedjes van hem gezongen. Nu schrijft Hennie Vrienten ze voor Klokhuis. Ook grote kwaliteit. Harry vond een tweekwartsmaatje niet voldoende voor kinderen. De Ome Willem-liedjes waren vaak heel ingewikkeld. Met een compliment van hem was ik blij. Als hij een kritische noot had, zei je ook dank je wel. Hetzelfde geldt voor Willem Wilmink. Toen ik in de derde klas van het Vossius zat,

viel hij in voor de leraar Nederlands. Een wat zweterige, onzekere, stotterende man, die eigenlijk het allerlieft mooiste gedichten wilde voorlezen. Hij schreef de teksten van de liedjes voor Ome Willem. Wilmink vertelde Aart Staartjes ooit dat hij voor het programma een soort tune had geschreven met de tekst: 'Deze vuist op deze vuist, deze vuist op deze vuist, deze vuist op deze vuist, en zo klim ik naar boven. 'Kan-dat?'

vroeg hij. Toen Aart zei dat hij het wel aardig vond, vroeg Willem ongelovig: 'Maar kan ik daar dan ook geld voor vragen?'

Natte stoelen

Toen ik in de schouwburg van Gouda een Ome Willem-voorstelling had, klaagde de directeur dat hij nieuwe stoelen nodig had. Er

zou iemand van de gemeente komen kijken of dat nou wel echt nodig was. Ik zei: 'Bas, als ik je kan pleziëren met ondergepieste zittingen, zeg je het maar. Ik denk dat ik wel dertig procent van je stoelen nat krijg.' We hebben er een fles wijn op gezet. Ik heb een enge act, waarin ik een kattenmepper speel, iets zwaarder aangezet. Met wat meer paars en groen in het licht hompelde ik, in een met bloed bespatte jas met houten messen en bijlen, over het podium op zoek naar een nieuw nest met jonge katjes. Na afloop bleek ik de weddenschap met glans te hebben gewonnen en Bas kreeg zijn nieuwe stoelen.

Oldeberkoop

Wat een gelukkige afloop. Dat arme kind.

Annett Andriesen

Operazangeres en de vrouw van mijn hart. We hebben elkaar ontmoet op het conservatorium in Hilversum. We geven er allebei les. Annett heeft voor mij de wereld van de klassieke muziek geopend. Mijn eerste opera was Parsifal. We gaan gewoon in de eerste pauze weg als je er geen zin meer in hebt, zei ze. Maar we zijn gebleven. Begin dit jaar zat ze twee maanden bij de opera in Barcelo-

na. Heb ik haar acht keer opgezocht. Dan ben ik meneer Andriesen. Volgend jaar staat ze in San Francisco. Annett is gelukkig mezzo-sopraan. Ik wil sopranen niet tekortdoen, maar een mezzo is gezelliger. Sopranen zitten in de regel wat ingewikkelder in elkaar.

Mozart

Je zult maar een wonderkind zijn. Die vertelling heb ik jaren geleden in Nederland gedaan met het Brabants Orkest en nu net in Neurenberg. Ik heb haar in Berlijn gedaan met de Berliner Symphoniker en in Weimar met de Staatskapelle Dresden. 30 november ben ik weer in Berlijn met het verhaal van het jongetje Mummum, dat op zoek is naar het ritme. In Manchester heette het Little boy Mummum and the quest for rhythm. Ik vertel het tijdens familieconcerten met groot-

ouders, ouders en kinderen. Klassiek moet je voor kinderen inpakken in een mooi verhaal. Er was een jongetje dat na afloop van een concert zei: 'Edwin Rutten, was dit nou klassiek muziek?' Hmm, best leuk eigenlijk.

Marlies Dekkers

Marlies Dekkers? Ik heb geen idee. Help me even."